

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

Медалэу «Адыгеим
и Щытхъуэхъ»
зыфиорэр
Ч. Хь. Нэфышъым
фэгъэшъошэгъэным
ехылагъ

Адыгэ Республикэм икультура ихэхоныгъэкӀэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр зэрилэхэм фэшӀ медалэу «Адыгеим и Щытхъуэхъ» зыфиорэр Нэфышъ Чэрим Хъачым ыкъом — Къэбэртэе-БэлыкӀар Республикэм иартист фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм
и Лышхъэу
ТХЪАКӀУШЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
гъэтхалэм и 25-рэ,
2016-рэ илъэс
N 32

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм
мэзхэмкӀэ и
ГъэlorышӀапӀэ ипачэ
игуадзэ ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 1996-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м аштагъэу N 24-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ехылагъ» зыфиорэм ия 13-рэ статья ия 3-рэ Ӏахъ диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ышӀыгъ:

1. Гавришов Сергей Леонтий ыкъор Адыгэ Республикэм мэзхэмкӀэ и ГъэlorышӀапӀэ ипачэ игуадзэу гъэнэфэгъэнэу.

2. Заштэрэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм
и Премьер-министрэу
КЪУМПЫЛ Мурат
къ. Мыекъуапэ,
гъэтхалэм и 28-рэ,
2016-рэ илъэс
N 46

Апэри 10-мэ ащыщ хъугъэ

Компаниеу «Медиалогия» зыфиорэм мэзаем зэфэхьысыжьэу ышӀыгъэхэмкӀэ УФ-м и Президентэу Владимир Путиным 2012-рэ илъэсым экономикэм ыльэныкъокӀэ унашъоу ышӀыгъагъэхэр апэу ыкӀи ыкъоу зыгъэцкӀэгъэхэ субъекти 10-м Адыгеири ащыщ хъугъэ.

МедиарейтингымкӀэ я 7-рэ чыплэр ары тиреспубликэ ыубытыгъэр, Дагъыстан Республикэр апэ ит, Алтайскэ краим я 10-рэ чыплэр ыубытыгъ.

Системэу «Медиалогия» зыфиорэм и СМИ-м якъэкӀопӀэ 23100-рэ агъэфедэзэ мыщ фэдэ зэфэхьысыжьхэм къафэкӀуагъэх. Телевидение-

хэр, гъэзетхэр, журналхэр, информационнэ агентствэхэр, Интернет-СМИ-р ащ кыхагъэлэжъагъэх. Субъектым фэгъэхьыгъэу кыхаутыхэрэм Президентым экономикэм ыльэныкъокӀэ кышӀыгъэ унашъом игъэцкӀэнкӀэ анахъ шъхъалэу цызэшӀохыгъэ хъугъэр кызырэгъыгъэлэжъауа-

гъэри ащ кышӀыдалытагъ. АР-м и Лышхъэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм гъэтхалэм и 23-м зэхэсыгъоу илагъэм кышӀышӀыгъэ докладым Президентым жъоныгъокӀэ мазэм унашъоу кышӀыгъагъэхэм ягъэцкӀэн пшъэрылъ шъхъалэу ялэхэм зэрарыщыр кышӀыхыгъэщыгъ.

— ЛэжъапкӀэхэм якъэлэтын пштэмэ, лъэныкъо гъэнэфэгъэхэмкӀэ планыр гъэцкӀагъэ хъугъэ, зышӀышъхъарыдгъэкӀыгъэхэри цыӀэх, — кыӀуагъ ащ. — Къэралыгъо гъэlorышӀэным исистемэ игъэкӀэжынкӀэ УФ-м и Президент

унашъоу кышӀыгъагъэри гъэцкӀагъэ хъугъэ. Республикэм щыпсэухэрэм япроцент 96-мэ ящыкӀэгъэ фэло-фашӀэхэр многофункциональнэ гупчэхэм къащызыӀэкӀагъэхъан амал ялэ зэрэхъугъэри мыщ дэжъым кышӀыхыгъэщыгъэн фае.

Промышленностым индекс блэкӀыгъэ 2015-рэ илъэсым проценти 103,2-рэ зэрэхъугъэри ТхъакӀушынэ Аслъан кыхи-гъэщыгъ. Къыблэ Федеральнэ шъолырым ащкӀэ я 3-рэ чыплэр щибубытыгъ. 2007-рэ илъэсым кышӀыублагъэу, 2015-рэ илъэсым ыкӀэм нэс пстэумкӀи сомэ миллиарди 140-рэ Адыгеим инвестициеу кыхалъхъагъ. 2015-рэ илъэсым изакъоу пштэмэ, ар сомэ миллиард 15,5-рэ мэхъу.

ШӀуагъэ кытэу Ӏоф ашӀэным фытегъэпсыхъагъ

Адыгэ Республикэм имэзхэм я ГъэlorышӀапӀэ кызырэгъыгъэхэмкӀэ, мы аужырэ илъэси 2-м кы-кӀоцӀ пхъэм игъэхъазырын пылъ предприятие-хэм япчъагъэ 166-м кышӀыублагъэу 90-м нэсэу къеӀыхыгъ.

Мэзым игъэфедэн епхыгъэ хэбзэгъэуцугъэм кыдылътэрэ шапхъэхэм ягъэцкӀэн зэрагъэлэшыгъэм ар кыкӀэлъыкӀуагъэу хэбзэ кӀу-лыкӀухэм алытэ.

АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкӀэ ыкӀи сатыумкӀэ и Министрствэ кызырэгъыгъэхэмкӀэ, пхъэм ыкӀыдэгъэкӀын ыкӀи ащкӀэ зэзэгъыныгъэу зэдашы-хэрэр учет шӀыгъэнхэм фытегъэпсыхъэгъэ зэикӀ къэралыгъо автоматизированнэ къэбар-лыгъгъэлэс системэ (ЕГАИС) Урысыем щагъэпсыгъ, блэкӀыгъэ илъэсым щыублагъэу ащ Ӏоф ешӀэ. Ащ ишӀуагъэкӀэ мэзым пхъэр кызырэгъащырэм щыублагъэу, переработкэ зэрарашырэм нэсэу ылыпӀлэн амал цыӀэ хъугъэ.

Адыгеим илесопромышлен-никхэм я Союз итхъаматэу Максим Поляковым кызырэгъыгъэхэмкӀэ, мы системэм кыдыхэлъытагъэу, республикэм ипредприятиехэм зэкӀэми шӀокӀ зимылэ регистрациер акӀугъ. Ащ изэфэхьысыжьхэм адиштэу мы отраслэм Ӏоф шы-

зышӀэн зылъэкӀыщт предприятия 90-рэ фэдиз атхыгъ.

Зигугъу къэтшыгъэ Союзым итхъаматэ зэрилътэрэмкӀэ, пхъэм игъэхъазырын иучет

епхыгъэ системакӀэм шӀуагъэ кытыгъ.

— Мыщ фэдэ екӀоплакӀэм ишӀуагъэкӀэ предприятиехэм мэзэу агъэхъазырыгъэр зыфэ-дизым, сырьем игъэфедэнкӀэ яӀофшӀэн шӀуагъэу кытыгъэм зэфэхьысыжьэу фэхъугъэхэм афэгъэхьыгъэ къэбар ащ фэгъэзэгъэ структурэхэм ыкӀи ведомствэхэм аӀэклахъэ. Тиухъ-тэ системэм шӀуагъэ кызыр-егъыгъэр нафэ. Мэзым щырахы-

кӀыгъэ чыгъ пэпчъ ЕГАИС-м кӀоцӀырэкӀы, — кыхи-гъэщыгъ Максим Поляковым.

АР-м имэзхэм я ГъэlorышӀапӀэ специалистхэм зэралътэрэмкӀэ, отраслэм епхыгъэ предприятиехэм яӀофшӀэн шӀуагъэу кытырэм джыри хэгъэхъогъэным пае хэбзэнчъэу пхъэр переработкэ зышӀыхэрэр кыхыгъэщыгъэнхэр, фэдэ ямыӀэу зыкӀэзыгъэлъагъохэрэм яӀофыгъо зэхэфыгъэныр пшъэрылъ шъхъал.

Адыгеим илесопромышлен-никхэм я Союз кызырэгъыгъэхэмкӀэ, хэбзэнчъэу чыгъхэр раупкӀыхъу республикэм щагъэунэфыгъэп. Фэдэ къа-мыхъэу зыӀорэ предприятие-хэр пштэхэмэ, ахэр тигъунэгъу Краснодар краим пхъэр кы-зыщхъу тишӀолыыр кызыщхъэрэр е переработкэ ашӀыгъэхэм япчъагъэ кызышӀыгъэ-лъагъохэрэр арых. Ащ фэдэу зэфэхьысыжь кызышӀы-хэрэр республикэмкӀэ зырыз.

Пхъэр гъэхъазырыгъэным ыкӀи переработкэ шӀыгъэным фэгъэзэгъэ предприятиехэм япчъагъэ илъэс заулэ хъугъэу республикэм нахъ макӀэ зэрэщыхъурэр экспертхэм кы-хыгъэщы. Предприятие цыкӀу-хэр бэдзэрым текӀых, нахъ инхэр къэнэх.

2015-рэ илъэсым Адыгеим ипредприятиехэм пхъэу агъэхъазырыгъэр ыкӀи ашагъэр кубометрэ мини 149-м нэ-сы. Республикэм изэхэубы-тэгъэ бюджет хэбзэлэхъэу сомэ миллион 250-рэ кырагъэ-хъагъ. ЗэкӀэмкӀи сомэ мил-лиарди 6,9-рэ фэдиз пхъэу зыуасэр ыкӀи ащ хэшӀыкӀы-гъэхэр ӀуагъэкӀыгъэх. Мы пчъа-гъэхэм тапэкӀи ахэгъэхъогъэ-нымкӀэ Адыгеим амалышӀухэр ӀэкӀэлыхъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Зәгурылоныгъэ азыфагу илъ

Очылхэм яфедеральнэ палатэ ивице-президентэу, Къыблэ федеральнэ шьолгырымкӀэ очылхэм яфедеральнэ Совет илӀыкӀоу Геннадий Шаровыр зыхэлэжьэгъэ зэхэсыгъо гъэтхәпэм и 28-м Адыгэ Республикэм иочылхэм япалатэ шыкӀуагъ.

Лофтхәабзэм хәлэжәгъэх АР-м иочылхэм япалатэ ипрезидентэу Мамый Алий, палатэм и Совет ыкӀи и Квалификационнэ комиссия хәтхәр, ве-

теранхэм я Совет илӀыкӀохәр ыкӀи адвокат ныбжьыкӀохәр, нэмыкӀхәри.

Мамый Алий зэхэсыгъом пәублэ гуцылэ къычишызэ

очылхэм яфедеральнэ палатэ ивице-президент республикэм къызэрәблэгъагъэр Адыгеим иочыл сообществкӀэ мэхьанэшхо иӀэу зэрәщытыр къылуагъ ыкӀи осәшӀу фишыгъ. Ащ къызэрилуагъэмкӀэ, очылхэм яфедеральнэ палатэрә республикэ палатәмрә зәгурылоныгъэ дэгъу азыфагу илӀэу зәдәлажәх, тапәкӀи урысые адвокатурэм гъэхьагъэхәр ышыхәзэ ыпәкӀэ лӀыкӀотәным очылхәр яшыпкӀәу зэрәпылӀыштхәр къыхигъэщыгъ.

УФ-м иочылхэм яфедеральнэ палатэ ипрезидентэу Ю. Пилипенкэм ыцӀәкӀэ Геннадий Ша-

ровым зэхэсыгъом хәлажәхәрэм шӀуфәс къарихыгъ. Ялофшән щытху хәлӀэу зэрәзэхәщәрэм ыкӀи очылхэм яфедеральнэ палатэ шӀуагъэ къытәу лоф зэрәдәшӀәрэм фәшӀ Адыгеим иочылхэм япалатэ дипломәу къыфагъәшӀошагъэр Мамый Алий къыритыжыгъ. Цыфхэм яфитыныгъэхәр къәухӀумәгъәнхәмкӀэ ыкӀи Адыгеим иочылхэм яинститут хәхьоныгъэхәр егъәшыгъәнхәмкӀэ республикэм иочыл сообществә гъэхьагъәшӀохәр зәриләр вице-президентым къыхигъэщыгъ ыкӀи ирәзәнәгъэ гуцылӀохәр къапыгъохыгъэх. Нәужым очылхэм яфедеральнэ палатэ хәтәу Мамый Алий имәфәкӀ мафә лофтхәабзәр зэрәтефагъэм къытәхӀәу шӀухәфтынхәу Москва фәгъэхыгъэ тхылӀрә матрешкәрә къыфигъәшӀошагъэх.

Джащ фәдәу очылхәр бәрә зәжәгъэхә шӀухәфтынәу бгъәхәлхәхәр Г. Шаровым къафйагъэх. Мы мәфә благагъэх Адыгеим иочылхэм япалатэ хәтхәм зәкӀәми бгъәхәлхәхәр аратыштых. Мы бгъәхәлхәхэм тешӀыкӀыжыгъәу — революцием ыпәкӀэ присяжнәхәм агъәфедәштыгъәр лӀәужхәм янәшәнәу ыкӀи урысые адвокатурэм ихәбзә дахәу зэрәщытыштым цӀәч хәлӀәп.

Очылхэм яфедеральнэ палатэ ивице-президент къызэрилуагъэмкӀэ, мы аужырә илӀәсхәм ежъри, илофшӀәгъухәри шӀолгыр бәкӀәем ащылагъэх.

Ащ фәдә дәкӀыгъохәм яшӀогъәшхо кӀәкӀо, очылхәм ящылакӀэ зыфәдәм, гумәкӀыгъоу ялӀхәм защагъәгуазә. Нәужым ар ялӀубытыпӀәу федеральнә мэхьанә зилә лофтхәабзәхәр зәхәщәх. Очылхәм яфедеральнә палатэ илӀыкӀохәм мурадәу ялӀхәм ащыщ федеральнә мэхьанә зилә лофшӀәнхәр зэрәзәхәщәхәрэм шӀолгырхәм ащылә очылхәр шыгъәгъозәгъәнхәр, ахәм яфитыныгъэхәр къәухӀумәгъәнхәмкӀэ лофәу ашӀәрәр зыфәдәр ыкӀи урысые очылхәм хәхьапкӀәу (взнос) къауғыоирәр федеральнә палатэм зәригъәфедәрә шӀыкӀәхәр къафалотәныр.

Мамый Алий зэхэсыгъом зәфәхысыжыхәр къыфишӀыхәзә, Москва кыкӀыгъә хьакӀәм рәзәныгъә гуцылӀәхәмкӀэ зыфигъәзәгъ. Очылхәм я Зәфәсәу зәхәщәгъәм унашӀоу щашыгъэхәр республикэм иочыл палатэ ыгъәцәкӀәнхәм зәрәпылӀыштыр къылуагъ. Джащ фәдәу Урысые адвокатурэм имәхьанә зыкӀәгъәлӀыгъәнымкӀә федеральнә палатэм и Совет лофшӀохә зәришӀәрәр, ащкӀә УФ-м и АпшӀәрә Хыкумрә федеральнә хәбзә къулыкӀухәмрә зәпхыныгъәу адырӀәр гъәпытагъә зәрәхӀүрәр А. Мамыйм къылуагъ. Советым идәкӀыгъо зэхэсыгъо Мыекъуапә щырагъәкӀонымә шӀогъәшхо къытынәу ылытагъ.

КИАРЭ Фатим.

ЯлофшӀагъэ къятәжыгъ

ОхӀтә гъәнәфагъэ тешӀагъ нахь мышӀәми, Урысые печатым и Мафәу щылә мазәм хагъәунәфыкӀыгъэм фәгъэхыгъәу республикэм ыкӀи районхәм къащыдәкӀырә гъәзетхәм, тхыль тедзәпӀәхәм, телерадиокомпаниеу «Адыгеим» ыкӀи Мыекъопә телевидением ялофшӀә анахь дәгъухәм тыгъуасә афәгушӀуагъэх.

Журналистхәм ялофшӀагъә джы къятәжыгъ, Адыгэ Республикэм лӀәпкӀэ лофхәмкӀэ, лӀәкӀыб къэралхәм ащыпсәурә тильәпкӀәгъухәм адырӀә зәпхыныгъәхәмкӀэ ыкӀи кӀәбар жӀугъэм иамалхәмкӀэ и Комитет ахәр щагъәшӀуагъэх.

Комитетым итхәаматәу ШхьәлӀәхьо Аскәр зәкӀәми къафәгушӀуагъ ыкӀи литературэм и Ильәсәу дгъәкӀотәжыгъгъэм журналистхәм лофшӀагъәу яләр зәрәмымакӀәр къыхигъэщыгъ.

— ЗәнәкӀокоу зәхәтщәхәрәм нахь чанәу шӀуакъыхәлажә хӀугъә, джащ шӀукъышчымыуцоу лофыгъо шхьәлӀәу цыфхәр зыгъәгумәкӀыхәрәр, республикэм шыхӀүрә-щышӀәхәрәр шӀуинәплӀәгъу ишӀумыгъәкӀых.

Республикэм икӀәбарлӀыгъәлӀәс амалхәм къатәгушылӀәзә, шыкӀагъәу ялӀхәм, дагъэзыжын фаехәм ащ аналӀ тыра-ригъәдзәгъ. Джащ фәдәу кӀәбарлӀыгъәлӀәс амалхәм ялофшӀән нахьышӀоу агъәпсынымкӀә

къэралыгъор, Адыгеим и ЛӀышхӀәу ТхьакӀушынә АслӀән лӀәпылӀәгу къызәрафәхӀүхәрәр ыпшӀәкӀә зигугъу къәтшыгъә комитетым итхәаматә къыхигъэщыгъэх.

Нәужым икӀыгъә илӀәсым анахь дәгъоу зыкӀәзыгъәлӀәгъуагъэхәм афәгушӀуагъэх. Ахәм ащышых республикә гъәзетхәу «Адыгэ макъэм» зәдзәкӀыным-

кӀә отдѐлым ипәщәу ТхьаркӀохьо Сафьет, литературэмкӀә отдѐлым ипәщәу МамыркӀо Нуриет, «Советскә Адыгеим» иобозревателәу Юлия Мельниковар, телерадиокомпаниеу «Адыгеим» итхәаматә илӀәпылӀәгъоу ТӀәшӀу Светланә, Шәуджән, Теуцожь район гъәзетхәм ялофшӀәхәу лӀәшхӀәмәфә Жаннә, ПәнәкӀо Фати-

мә, нэмыкӀхәри. Мыхәм комитетым ищытху тхылхәмрә ахӀщә шӀухәфтынхәмрә афагъәшӀошагъэх.

Творческә цыфымкӀә фәдә лӀәпылӀәгъум мэхьанә иӀ. Гур къыдещәе, уитхыгъэхәм зәрәлӀыплӀәхәрәр, къызәряжәхәрәр къеушыхьаты, нахь чаныгъә къызхәбгъәфәным уфещә.

ӀӘШӀЫНӘ Сусан.

Сирием къырашчыштых

ОхӀтә благагъэм Адыгеим ит щәпӀәшхохәм Сирием къырашчыгъә пхӀәшхӀә-мышхӀәхәмрә хәтәрыкӀәхәмрә къатыралхӀәштыхәу ары къызэрилуагъәр компаниеу «Адыг-Юрак» зыфиӀорәм игенеральнә директорәу ПәнәшӀу АслӀән.

Ащ Сирием ипредпринимательхәм зәзәгъыныгъэхәр адышыгъэх ыкӀи продукциер Урысыем къәзытӀупшышт предприятие къышчызәлуихыгъ. АпӀрәхәр щәпӀә гупчәшхоу «Фуд-Сити» зыфиӀорәм къыфәкӀуагъэх, ащ къытӀупшыхәзә Урысыем ищәпӀә сетхәм къатәхӀәштых. Предпринимательым

къызэрилуагъәмкӀэ, ЦӀәмәзкӀалә ипорткӀә ахәр кӀәкӀоштых, тхылӀәу ищыкӀәгъә пстәури законым диштәу гӀәпсыгъә, Россельхознадзорым зәзәгъыныгъэхәр дашыгъахәх.

— Продукцием изытет шапхӀәхәм адештә, — къылуагъ ПәнәшӀу АслӀән. — Хыр къыз-

фәдгъәфедзә ахәр Сирием кытшыштых, мәфищ ныләп зәрәтәтыштыхәр. Тхьамафә къәс хәтәрыкӀәхәмрә пхӀәшхӀә-мышхӀәхәмрә къызәпырысшынхәу пшӀәрылӀ зыфәзгъәуцу-жыгъәшӀ, охӀтә благагъэм цыфхәр зыхәдәнхә ялӀ хӀунәу сәгъуә.

Сирием ипредпринимательхәм лоф къыддашынәу ягуапәу зәзәгъыныгъэхәм къызәракӀәтхәхәрәри предпринимателым къыхигъэщыгъ, тапәкӀә унәгъо псәуалӀәхәр, шыгъынхәр къызәпырышынхә гухәлӀ зәриӀәри къылуагъ.

МЭКЪУМЭЩ ЮФШІЭНХЭР

Хэхъоныгъэхэр ашых,
ыпэкІэ лъэкІуатэх

Мэкъумэщ хызмэтым ыльэныкьоКІэ мы аужырэ илъэсхэм Тэхутэмыкьоё районым гъэхъагъэхэр ешых. Шэпхъа-кІэхэм адиштэрэ шыкІэхэр кызыфагъэ-федэхэзэ, культурэ зэфэшхъафхэмКІэ лэжыгъэ бэгъуагъэ чыгулэжхэм къа-хыжы.

2015-рэ илъэсым республикэм зэкІэмкІи пындж гектар мини 7,5-рэ шашІэгъагъэмэ, ащ шыщэу гектар мини 4,8-р е, нэмыкІэу къэплон ху-мэ, процент 70-р кызыщагъэкІыгъэр

мэкъу-мэщымкІэ и Министер-ствэрэ Тэхутэмыкьоё район администрациемерэ зээзгы-ныгъэ зедашыгъэу гектар 1700-м нахь мымакІэу чылэ-пхъэ анахь дэгъухэмкІэ апхы-нэу шытыгъ. Мы пшэрылым мымакІэу хагъэхъуагъ, пстэум-кІи чек гектар мини 3,8-м чы-лэпхъэ лъэпкышлухэр рагъэ-кІугъэх.

«АНТЦ РИС» зыфилоу Хъур-мэ Хъазрэт зипащэм ежъ фикъуни, районым ис пындж-лэжхэм апхын икъуни чы-лапхъэ къегъэкІы. ГъэрэкІо гу-рытымкІэ зы гектарым цент-нер 67-рэ ащ кыщырахыгъ. Джащ фэдэу пынджыр зыщы-дагъэкІыр цехыр зэтырагъэ-псыхъагъэу Іоф ешІэ. Хызм-мэтшлэпІэу «Прикубанскэм», пашэр ШлуцІэ Махьмуд, «Зем-леделец» зыфилоу хызмэт-шлэпІэу Уджыху Аскэр зипа-щэм, мэкъумэщ фермер хызм-мэтшлэпІэхэм ащыщхэм гъэ-хъэгъэшлухэр ашых.

ЗэкІэмкІи гъэтхэсэ гектар мин 11-м еху районым ща-

шІэнэу агъэнафэ. Ащ шыщэу тыгъэгъазэм гектар 3356-рэ, натрыфым гектар 2428-рэ ара-гъэубытынэу щыт. Пындж гек-тар 4224-рэ апхынэу шытыр, ау ащ джыри зэхъокІыныгъэ-хэр зэрэфэхъуштхэр, пчъа-гъэм джыри зэрэхагъэхъоштыр Уджыху Адамэ кытилиуагъ.

Зэнтхыр районым шапхы-гъах, ар мэкъумэщ фермер хызмэтшлэпІэу «Ахэджагу» зы-филоу ары нылэп мыгъэ зы-шлагъэр.

— Кыхъэгъэщымэ сшІоигъу мы аужырэ илъэсхэм чыгу-м пылхэм япчъагъэ зэрэхэхъуа-гъэр. Лэжыгъэ Іыгыплэхэр ашыху рагъэжыагъ. Амылэ-жырэ чыгу районым илгы-жъеп Іоми хушт, — кы-тилиуагъ мэкъумэщымкІэ рай-он гъэлоушлэпІэм ипащэ.

Аужырэ шапхъэхэм адиштэ-рэ техникэ зэфэшхъафхэр хызмэтшлэпІэхэм зэрагъэгъо-тыгъэх. ЗэкІэмкІи комбайнэ 25-рэ районым ит, губгъо Іоф-

шІэн зэфэшхъафхэр зэрызэ-шлуахышт Іэмэ-псымэ пстэури зэрагъэгъотыгъ. Чыгулэжхэр дэгъоу зегурэлэх, зэдэлпылэж-хэзэ бжыхъасэхэр Іуахыжыых. Гъэтхасэхэм ялухыжын нахь кын къащэху. МыщкІэ акІуа-чІэ имыкыу зыхъукІэ, гъунэгъу райононхэр Іэпылэгъу къафэ-хъух.

ІэкІыб къэралыгъохэм къа-ращыщтыгъэ продукциер тэ-тыехэмкІэ зэблэхъугъэн фаеу пшэрыл шыІэ зыхъугъэм къы-щегъэжыагъэу чыгхатэхэр, хэ-тэрыкІхэр, нэшэ-хырыбдэхэр республикэм ихызмэтшлэпІэ-хэм нахыбэу къагъэкІынху пшэрыл къафашыгъ. Уджы-ху Адамэ тызэрэщигъэгъоза-гъэмкІэ, непэрэ мафэм еху-лэу Тэхутэмыкьоё районым хэтэрыкІхэр ащ фэдэу кы-щагъэкІыхэрэп, ау унагъоу чы-гу зилэхэм ащыщхэм ащ фэ-дэ гухэлъ ялэу къауалэх, Іо-фым изытет къафалуатэ. Псы зыкІэбгъэхъошт хэтэрыкІхэр къэбгъэкІыштхэмэ, ащ фыте-гъэпсыхъэгъэ чыплэхэр рай-оным мымакІэу илэх. Непэрэ мафэм хызмэтшлэпІэу «Диа-на» зыфилоу цумпэ гектар 11 ышлагъ, ащ нэмыкІэу нэшэ-хырыбдз гектари 10 — 15 фэдиз ашІэнэу агъэнафэ. Джащ фэдэу дэжые гектар 505-рэ районым кыщагъэкІы, ащ шы-щэу гектари 120-рэр ары джы-рэкІэ кызыпыкІэрэр, гъэрэ-кІо тонн 54-рэ фэдиз аугъои-жыгъ, адрэхэм джыри къа-пыкІэрэп.

ПІАТІЫКЪО Анет.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Илъэситф тешІэмэ...

Пенсиер зыщызэлукІэрэм кыыхыгъэ ахъщэ зэты-гъор атэфэ зыныбж нэсыгъэу е ІофшІэнэу ыгъэ-цакІэрэм ыпкъ кыкІыкІэ, нахыжыгъэу пенсием кІуагъэм ащыщхэм.

Ахэр:

— 1953-рэ илъэсым ыкІи ащ ыуж къэхъугъэ хульфы-гъэу, 1957-рэ илъэсым ыкІи

ащ ыуж къэхъугъэ бзылфы-гъэу, 2002 — 2004-рэ илъэс-хэм ІофшІапІэ Іутыгъэху, стра-хованиемкІэ взносахэр кызы-

фатыгъэхэр е унэе предпри-нимателэу пенсиер зыщызэ-лукІэрэм взносахэр хэзылхъа-гъэхэр;

— пенсиер зыщызэлукІэрэм къэралыгъом илахь кызырэ-хилхъащтым фытегъэпсыхъэ-гъэ программэм кыдилытэу зилахь хэзылхъагъэхэр;

— ным ипенсие зыщызэ-лукІэрэм Ны мылкур пэлузы-гъэхъагъэхэр.

Цыфэу пенсием кІуагъэм

ипенсие зыщызэлукІэрэм ра-гъэхъагъэр пенсиеу фагъэнэ-фагъэм ипроцентиф е нахь макІэ мэхъумэ, пенсиер зы-щызэлукІагъэм кыыхыгъэ ахъ-щэ тыныр зэтыгъоу кыраты. 2015-рэ илъэсым кыщыубла-гъэу пенсиер зыщызэлукІэрэм кыыхыгъэу зэтыгъоу атырэ ахъщэр кызыратыгъэхэм ащ ыуж илъэси 5 тешІэмэ ары кыкІэлъыкІорэ ахъщэ тыныр къалахын залъэкІыштыр.

БлэкІыгъэ 2015-рэ илъэсым ащ фэдэ ахъщэ зэтыгъор Адыгеим ис нэбгырэ 3170-мэ къаратыгъ. Джы 2020-рэ илъэ-сыр ары ахэм кыкІэлъыкІо-рэ ахъщэ тыныр къалахын за-лъэкІыштыр. Ащ пае Пенсие-хэмкІэ фондым ичІыплэ къу-тамэу зэлхыгъэхэм е пенсие-хэмкІэ мыкъэралыгъо фондэу пенсиеу зэлукІагъэр зыфагъэ-кІуагъэм лъэлу тхылхэр ра-хыплэнхэ фаеу щыт.

Нэбгырэ 80-мэ аІукІагъэх

УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд АР-мкІэ и Гъэлоушлэ-пІэ икыулыкьоу псэупІэхэр кыкІухъэхэзэ цыф-хэр езыгъэблагъэхэрэр, гъэтхэпэ мазэмкІэ планэу ыгъэуцугъагъэм тетэу, и 25-м Мыекъопэ районым ит станицэу Кужорскэм шылагъ.

Мы мазэмкІэ ар аужырэу хъугъэ.

Къулыкьум ипециалист шхъа-Іэу Галина Лавровам дэжъ мы мафэм нэбгыри 8 къекІолагъ. Нахыбэу ахэр зыгъэгумэкІы-

щтыгъэхэр пенсием игъэнэфэн ыкІи икъэтын, тхылхэу ащ ищы-кІагъэхэр, мээе мазэм ин-дексациеу шылагъэр, ипсауны-гъэ изытеткІэ Іоф ышІэн амал зымылэхэм альпылэхэрэм ахъ-щэ тынэу афагъэуцурэр, со-циальнэ ахъщэ тедзэхэм ятын.

Мазэу икІырэм кыкІоцІ мы къулыкьум ипециалист-хэр республикэм ипсэупІи 9-мэ ащылагъэх, пстэумкІи нэ-бгырэ 80 къаюллагъ. Мэлы-лфэгъу мазэмкІэ графикэу агъэуцугъэм тетэу псэупІи 10 къақлухъан гухэлъ я.

ХЬАКІЭМЫЗ Мир.
Филологие шлэныгэхэмклэ
кандидат, АКЪУ-м адыгэ
филологиемрэ культурэм-
рэкклэ ифакультет идоцент.

Наркотикхэр къыпкъырахыгъэх

Машинэр езыфыжъягъэр къаубытыгъ

Зылыхъуцтыгъэхэр зыдэщыIэр агъэунэфыгъ

**АР-м хэгъэгу клоц
лофхэмклэ
и Министерствэ
ипресс-къулыкъу.**

Лофтхъабзэу **«Маршрутка»**

клоц лофтхэбзэ 31-рэ
рагэклокыг, цыфхэр
зезыцэрэ автотранспорт
560-м еху аупльэклог.
Гьогурьклоным ишпхэ-
хэр гьогогу 209-рэ аукья-
гэхэу, маршрут такси-

МЭФЭКІ ЗЭХАХЪЭХЭР

ЯгукъэкIыжъхэр жъы хъухэрэп

Театрэм илофышIэхэм ямэфэки мафэ блэкIыгъэ шэмбэтым хагъэунэфыкIыгъ. Адыгэ Республикэм и Лъапкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцIэкIэ шытым зэхахъэу шыкIуагъэм шыIэныгъэм кыыхыгъэ едзыгъохэр шытлэгъугъэх.

Лъапкъ театрэм ирежиссер шъхалэу Кукэнэ Муратэ зэхахъэр зерицагъ, искусствэм иоф шызышIэхэрэм къафэгущагъ.

Адыгеим итеатрэхэм япашэхэу Шъхэлэхэо Светланэ, Николай Иванченкэр, Сулейман

Юныс, Нэгъой Азэмагъ зэхахъэм кышыгушылагъэх, театрэхэм ялофышIэхэм шлоу шыIэр къадэхъунэу афалагъ. Артистхэу Елена Сороковская, ОркыжъэкIо Тимур, Лыунэе Маринэ, Анастасия Шопинам,

Елена Лепиховам театральнэ едзыгъохэр къашыгъэх, спектаклэхэм къахахыгъэ ордэхэр къалагъэх.

Артист цIэрылохэу Валерий Смолиным, Кукэнэ Муратэ, фэшъхъафхэм гитарэмкIэ макъамэр агъэжынчызэ, ордэхэр къалагъэх.

Урысыем итеатрэхэм ялофышIэхэм я Союз икIутамэу Адыгэ Республикэм шыIэм ипашэу Зыхъэ Заурбый изэфэхысыжъхэм къаыхыгъэх.

щыгъ искусствэм имэхъанэ зыкызыриIэтырэр, артистхэм яфэло-фашIэхэм ягъэцэкIэн шыIэныгъэм нахышлоу шылагъэ-кIотэным зэрэпылхыхэр.

ИскусствэхэмкIэ республикэ колледжим икIэлэегъаджэхэу, Адыгеим инароднэ артистхэу Михаил Арзумановымрэ Сихъу Станиславрэ усэхэм къаджагъэх, М. Арзумановымрэ колледжим щеджэрэ Цышэ Зарэрэ ордэхэр къалагъэх.

КIэлэцIыкIу къэшъокIо ансамблэу «Абрекхэр» зыфило-рэм тигъэгущагъ — пашэхэр Къэбэхъэ Анзоррэ ТхъакIумэщэ Налбекрэ. Лъапкъ къашы-хэр кIэлэеджакIохэм къашыгъэх, театрэм илофышIэхэм къафэгущагъэх.

Зэхахъэм театрэм иветеранхэу ШъхъакIумэдэ Нурыет, УстэкIо Мыхъутарэ, нэмыкIхэри хэлэжъагъэх, ягукъэкIыжъхэр кызыфалотагъэх.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

Сурэтхэр театрэм шыкIогъэ зэхахъэм кышытетхыгъэх.

ТИНЫБЖЫКІЭ ІЭПІАСЭХЭР

Мыжъом «псэ» къыпегъакIэ

Илъэпкъ икультурэ ыгъэлапIэу, сэнэхъатэу кыыхыгъэр ащ рипхыгъэу гушыIэгъу тызфэхурэр макIэп. Ахэм ягукъэ-гупшысэхэр ялофшIагъэмэ ахэтэлагъэ, тагъэгущагъ.

слъэкIыштхэм сягупшысэу езгъэжъагъ.

Апэрэ иофшIагъэм ыуж мыжъом епхыгъэ сэнэхъатыр ыгукIэ зэрэпэблагъэр Аслъан кыгурылагъ.

— А уахтэм кышыублагъэу мыжъом иоф зэрэдэпшIэщтыр, узэрэдэзекIощтыр нахъ игъэкIотыгъэу сэрсэрэу кызылэкIэгъэхъагъ. ЧыIпIэ кыинхэри бэрэ кыыхэкIыгъ, — игукъэкIыжъхэм ташегъэгъуазэ Даур Аслъан. — СилофшIагъэхэр слэкIэмыкIыхэ зэхъум мы иофыр згъэтылхыжы, илъэсым ехъурэ зи сшыгъагъэп.

Непэ зигугъу къэтшы тшIоигъо кIэлэ ныбжыкIэм мыжъом хэшIыкIыгъэ пкыгъэо зэфэшъхъафхэр ешых, ахэм адыгэ лъапкъым икультурэ ащипхырешы.

— Мыжъом иоф зыдасшIэрэр илъэси 5-м ехъугъ, — кытфелуатэ Даур Аслъан. — иофшIапIэм сыкызылохъэм мыжъом пкыгъэо зэфэшъхъафхэр хэсшыкIынкIэ гухэлъ сIагъэп. иофшIэнэу кысатырэр згъэцакIэщтыгъэ, ащ елытыгъэу сIлэжъапкIи агъэнафэщтыгъэ.

Аслъан илъэсищым ехъурэ джауштэу иоф ышIагъэу ежъ пкыгъэо горэ ышIынэу ыгу къэкIыгъ, джэгукIэу «Нарды» зыфило-рэр ащкIэ кыыхыгъ.

— «Нарды» зыхэсшыкIы-рэ мыжъор миллиметри 3 — 4 фэдизэу пIуакIэ сшыгъэ, ычIэгъ пхъэ чIэгъэуцагъ, — кытфелуатэ тигушыIэгъу. — Апэрэ пкыгъор зысэшI уж мыжъор джыри зыхэзгъэхъан

Адыгэ Республикэм и Пре-мьер-министрэу Къумпыл Мурат Аслъан Iукиэнэу мэхъу. ТигушыIэгъу ышIыгъэ пкыгъэохэр ащ зэрильэгъугъэхэр, ахэр ыгу зэрэрихыгъэхэр, иофэу ригъэжъагъэр ымыгъэтылхыжъэу ыпэкIи дэлажъэмэ ежъыцIэ имызакъоу Адыгеим ыцIи дахэкIэ зэригъэгущтыр кырылагъ.

А гушыIэхэм Аслъан бэрэ ягупшысагъ, етIанэ пкыгъэоу ышIыхэ шлоигъуагъэхэм, гухэлъэу иагъэхэм къафигъэзжыгъ. «Шахматы» зыфило-рэ джэгукIэм хэт пкыгъэохэр зэкIэ мыжъом хэутыгъэхэу ышIынэу нэужым ащ ригъэжъагъ.

Аслъан илэпIэсэныгъэ хегъэхъэ зэпыт. Мыжъом узэрэдэзекIощтым даклоу скульптурэри ащ зэрегъашIэ.

— Адыгеим исурэтышI цIэрылоу Бырсыр Абдулахъ ащкIэ Iэпылэгъушхо кысфэхъу, — кытфелуатэ Аслъан. — Пкыгъэоу сшыгъэр есэгъэлэгъу, мытэрэз горэ хэлмэ кысфелуатэ, кызгурегъало. Ащ илэпIэсэныгъэ кызырэспигъохы-рэм ишIуагъэкIэ ыпэкIэ сылыкIотэн, сIгъэхъагъэхэм ахэзгъэхон сэлъэкIы.

Непэрэ мафэм ехъулIэу Ас-

лъан шъэжъые зэфэшъхъафхэр, адыгэ Iанэхэр (мыжъохэр акIоцI итхэу), «нардхэр», нэмыкI пкыгъэохэри ышIыгъэх. «Шахматымрэ» скульптурэмрэ яхэупкIын ауж джы ит. Гъэмафэм ахэр цIыфхэм аригъэлэгъунхэр игухэлъ шъхъалэхэм ащыщ.

— СилофшIэгъэ пстэуми адыгэ нэшанэ ахэсэлъхъэ, — ело тигушыIэгъу. — Сильэпкъ идэхъагъэ пстэуми зэлызгъашIэ сшIоигъу. СилофшIагъэхэр Москва, Архангельскэ, Тыркуем, нэмыкI кэлэ инхэми ахыгъэх. Ащ сэгъэгущагъ, сыда плэмэ адыгэхэм якультура нэмыкI лъапкъхэм язгъэлэгъун, язгъэшIэн амал сIл.

Даур Аслъан гухэлъэу илэр макIэп. Ащ ригъэжъагъэ сэнэхъатыр лыгъэкIотэн, пкыгъэо зэфэшъхъафхэр ышIынхэ имурад. Кабинетхэм дэхэфшIлэу ачIэтынхэу, мыжъом хэутыгъэ мыхъурхэр ышIынхэу игухэлъ шъхъалэхэм ащыщ. Ежъ кызырелуатэрэмкIэ ахэр 12 хъуштых.

— СишыIэныгъэкIэ, сэнэхъатыр кыыхэсынымкIэ Iэпылэгъу кысфэхъугъэу, лытэныгъэшхо зыфэсшыIрэмэ ялэпкъ тамыгъэхэр ары ахэм кыыхауыштхэр, — кытфелуатэ Аслъан. — Ащ нэмыкIэу адыгэ шъуашэхэр ащыгъэу пшъашэрэ кIалэрэ мыжъом хэшIыкIыгъэхэу сшыIэнэуи сыфай.

Даур Аслъан сэнэхъатэу кыыхыгъэр гъэшIэгъоны, ау ащ даклоуи ар кын дэд. ЗэкIэ пкыгъэохэр IэкIэ мыжъом хэутых, ахэр егъэкIэрэкIэжъых. Мыщ иоф дишIэнымкIэ Iэпылэгъу кысфэхъухэрэм зэрафэрэзэр игушыIэ кыыхэщы.

ТигушыIэгъу илэпIэсэныгъэ даклоу унэгъо дахи ышIагъ. Ишъхэгъусэу Фатимэрэ ежъыррэ кIэлитлэу зэдэпIу. Хъасанэрэ Русланрэ джыри цыкIлх, ахэр ятэ илъэуж рыкIощтхэми ны-тыхэр егупшысагъэхэп, ау адыгэхэм ядахэ алоным, лъапкъыр арыгушхоным фагъасэх.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

ТЕАТРЭМРЭ ШЫПЭНЫГЪЭМРЭ

Льэпкэ театрэу Цэй Ибраһымэ ыцлэкIэ шытым адыгабзэкIэ Иоф ышIэн зэрэфаем кыпкырыкIы-зэ, кьэгъэлыгъон ильэсыр спектаклэу «ЕтIэ унэжым игимн» зыфиорэмкIэ ригъэжыагъ. Театрэ зыкIытиIэр тыбзэкIэ цыфхэм адэгущыIэным пай. А Иофыр театрэм пшъэрыль шъхьаIэу зэрэзыфи-льэгъужырэр шытхьугъ.

ТхэкIо цIэрылоу ЦуекIо Юныс иповестэу «КъэшъуакIом икIамэ» тыхыгъэу «ЕтIэ унэжым игимн» зытхыгъэр ыкIи зыгъэуцугъэр режиссерэу, артистэу Хьакъуй Аслъан. Спектаклым ехылаIагъэу «Адыгэ макъэм» тыхыгъэ дэгъу кыхьэгъагъ, ауми джыри тыхьытегушыIэм лыагъэ мыхъунэу сепллы.

ПсынкIэгъо Иофэу шытыгъэл «КъэшъуакIом икIамэ» театралнэ кьэшыкIэм иплъхьаныр, жанрэ гъэнэфагъэ ебгъэ-кIуныр, персонажхэр зэрэдэгущыIэхэрэм действиер кыпкырыкIэу гъэпсыгъэныр. Хьакъуй Аслъан ар физэшIокIыгъ, ЦуекIо Юныс зэригъэрэзагъэми, артистхэм яшыпкыгъэу ыкIи ягуапэу спектаклым Иоф зэрэдашIагъэми сачыгъуаз.

Спектаклым кыгъэлыгъорэр тиблэкIыгъэ мычыжъ — икIыгъэ лIэшIэгъум ия 80-рә ильэсых. Ащ уепллызэ непэрэ мафэм фэгъэхьыгъэ гупшысэхэр кыхьэхыхы, ары уасэ фэозгъэшIырэр. Льэпкэ шIэжым узэрэхищэрэ кьэтыкIэу режиссерым епхыгъэм спектаклым кIуачIэ кыреты, зэхэошIэ.

Темэри, кыгъэлыгъорэ цыфхэри шылаIэм кыхьэхыгъэх, (псэупIэр) Iуихыжыным ыужит Азмэт — ролыр кьэзышырэр Тхьаркьохъо Теуцожь. Чырбыщ унэхъоу ыгъэуцугъэм ар кыдемыкIужьэу елытэ. Ащ

ычыплIэ лъэхъаным дезыгъэштэрэ псэуалгъэ ригъэуцощт. Ау ныомкIэ ар Иоф гомыIу, нэхъэй кьэшIы. ИшыIэныгъэ а унэжым епхыгъагъ, итхьагъуи, игушIуагъуи мыщ шыкIуагъэх.

Джы унэжыыр шымыIэгъахэ фэдэу Iуакъэбзыхыщт. Нэ-нэжъ рэхъатэу зиакыIлэр зигупшысэрэ чыжъэу Iорэм ежыгучIэ рахыщт фэдэу зэрэзехишIэрэр мы ролымкIэ артисткэ IэпIэсэ дэдэу Уджыхъу Марьет кыплъегъэлэсы, нэшIукIэ урегъэпллы. АщкIэ сценическэ амалхэр кьегъотых, ролым шыщ шыпкыгъэ ешIых. Унэжъэу Iуахыжырэм икIэсэн еклошъылIэу ыIэгъу зэрэцифэрэм изакъоми гузэхашIэр кьэзгъэушырэ сцен.

Хэгъэгу зэошхом итемэ гукъэкIыжыхэмкIэ спектаклым шыпхырищыгъ. Къамэм пылъ кьэбарыр епхыгъэ кIэлэ Iэахъоу Зэбан. Нэмыцмэ агохъэгъэ полицаеу нысачэ фэдэу джэгоу афишIыгъэм Оркъжыие кьемышIэшъоу пчэгум иты зэхъум, кIэлэгум фэмышчэу Зэбанэ кытехъэшъ, къамэр ыцIагъэ дэгъэнагъэу къашъозэ, нэмыц офицерым екIуалIэ зэхъум, кышыщыны, кIэрахъомкIэ кьеуи кыукуIыгъ. Ар кьэ-Iотэгъэ кьодыеу шымытэу режиссерым сценическэ шIыкIэ-кIэ спектаклым кыщегъэлыгъо. КIэлэеджакIоу Хьоткьо Ас-

ЕтIэ унэжым ихъишъ

тимур Зэбанэ ироль итэу адыгэ шъуашэр шыгъэу дэгъоу кьэшIо.

Спектаклым кызэригъэлыгъорэмкIэ, полицаигъэу нэмыцмэ джэгу афэзышIыгъэ Оркъжыие агъэпшынагъ. Артистэу Джолэкъо Рэщидэ кызэришIырэмкIэ, ар цыф цIапл, гышIэгъуадж. Агъэпшынагъахэ, сьид ыломи, ышIэми хъунэу мэ-гугъэ. Ятэ нэпцыкIэ хьапс зэраригъэшIыгъэм ишъэфэу ильэ-сыбэ хъугъэу зыдиIыгъыр цыфмэ ашIэрэп шIошIы. Кьоджэдэхэр зэхэхьох, ямыхьакъ атырельхэ. Ау Хэгъэгу зэошхом хэлэжыгъэ офицерэу Зезэрэхъэрэ (ролыр кьэзышырэр Хьакъуй Андзаур) Азмэтрэ ащ нахьыбэрэ залэжжыин альэкIырэп, дашIэрэр зэкIэ Оркъжыие жэхакъутэ, илоф зыдэмылыжъ кьуаджэм ынапэ зэрэтырихырэм фэшI пхъашэу дэзекIох.

Археологэу Къасымэ Зэба-

мыутыжъэ Iашъор зэпыригъэ-зэжыгъ — къамэр шыIэп.

Къалэм кызыкIожьхэкIэ, къамэм «ишъэф» нафэ кьэхъу. Къасымэ ишъао (артистыр УдыкIэко Ислъам) кыгъотыжыгъэ къамэр гъэбыллыгъэкIэ кыздищэжи, ятэ кыыритыжыгъ. Археологым игушIуакIэ Хьакъуй Аслъанэ фэ-кьулаеу кыгъэлыгъуагъ. Зыфаер кьыдэхъугъ. Джы тыжыин бгырипхэу музеем чIэ-лым къамэр гъусэ фэхъужыщт. А сценэмкIэ спектаклыр кьеухы. «ЕтIэ унэжым игимн» артистмэ кыщашIырэ-ролыхэр кьадэхъугъэх. Къасы-мэ ишъхьагъэсэу Софэ шубэ фэлIэ, гъунджэм Iутэу, Iлым илофшIэн ихъэтэпэмыхъэу, ащ ыльэныкIокIэ зыгорэ кьафэ-кIоныр иджагъоу ары КIэмэщ Разыет зэрэтигъэлыгъу-рэр. Адрэ образхэр кьэзыты-хэрэ Болэкъо Адамэ (Чэутар),

нэ икIамэ кьэгъотыжыгъэн фаеу елытэшъ, ащ ыуж ехъэ. Ролыр кьэзышырэр Хьакъуй Аслъан анахъэу хигъэунэфыкIырэр Къасымэ ежы ышъхъэ илоф зэрэпымылыр, къамэм икьэгъотыжыин ишыпкыгъэу ыуж зэ-ритыр, кыIэкIэхъажьмэ музеем зэрэчильхъажыщтыр ары. Чылэм шыIэ етIэ унэжым та-пэкиIи шылыхъугъ, ау кыгъо-тыгъэп. Джыри унэжыыр ра-

Даур Жаннэ (Цуц), Бэгъушъэ Анзор (Гъузыр), Жъудэ Аскэр-бий (нэмыц офицер) ясени-ческэ IофшIагъэ уегъэразэ.

Спектаклым игъэуцун Иоф дэзышIагъэхэу шыгъынхэм-кIэ художникэу Даур Люд-милэ, композиторэу ХьакIэко Алий, къашъохэр зыгъэуцугъэхэ Исуп Аслъанрэ Едыдж Викториерэ творческэ Иофэу ашIагъэр кьекIу, драмэм дештэ.

Епэсыгъэ шыпкыгъэу спек-таклыр театрэм ирепертуар хэ-уцуагъ, ау шыкIагъэ гори имы-лахъу шытэп. ЫпшъэкIэ кьэс-Iуагъ зэриухыжырэ сценэр зыфэдэр. Ау ар гъэлэшыгъэ-ныр ишыкIэгъэ шыпкы. Кы-гъотыжыгъэу къамэр ылыгъэу кIалэр къашъозэ кылухыжымэ логическэу кьэгъэшъыпкыагъэ мэхъу. Джащыгъум повестым кыпкырыкIырэ мэхъэнэ куп-кIэу спектаклым шыпхырыщы-гъэр нахъ Iэтыгъэу, уигъэгу-шхоу, гушъхьапэ зыхэбгъотэ-рэ кIэухъу хъушъ.

Къэгъэлыгъоныр художест-веннэу зэзыгъафэагъэр сурэ-тышIэу Сихъу Рэмэзан. Бэша-гъэу а сэнэхъатым рылажъэ-зэ пшъхьапэу, уагъэразэу спек-таклэхэр ыгъэкIэрэклагъэх. Ау мызыгъэгум сценэм кытыри-гъэуцугъэр етIэ унэжыкIэ штэ-гъуае. Плъэгъурэр пхъэмбгъу зэхэпшагъ. ЕтIэ унэжъ шыпкыгъэ кытыригъэуцон фэягъэу арэп. Спектаклым дезыгъэштэрэ, ащ кыпкырыкIырэ сценографии дэгъу Iо хэмылгъэу ишыкIэгъагъ.

Сигупшысэ рысэхыжыы Мыекъуапэ шыпсэу, пенси-ем шыIэ бзылфыгъэу Тэма-рэ театрэм кыфитхыгъэ тхы-гъэм шыщ гушыIэхэмкIэ: «Ти Адыгэ театрэ гъунэ лыитэ-фы, кыгъэлыгъорэмэ тьяплы. Ахэр шылаIэм кыхьэхыгъэхэу зэрэщытхэр тинэрылгъэу, гу-пшысэ тагъэшIы. Тиартистхэм зэкI Iорэп, ау анахъэу бэша-гъэу сценэм тетхэм ацIэхэр тэшIэх. Тишэн-хабзэхэр тIэкIэ-мызынхэм, тиньдэльфыбзэ кьэ-тыухъумэным театрэр ишып-кыгъэу зэрэпылырэр кыхьэщы, ащ гур кьелэты. Спектаклэ шIа-гъохэу «Тыкъэсыжыгъ», «Дэ-хэбаринэ ихьакIэшъ», «О, си Тхь, кысфэгъэгъу!», кьэшъуа-кIом икIамэ ехылаIагъэр, фэ-шъхьафхэри гум кынынэсы, пшыгъупшэнхэу шытхэп. Уагъэ-щы, уагъэгъы. Тышъуфэраз. Артистхэр гушхо зилэ цыфхэн-фай, армырмэ, угу Iэ кы-щафэн альэкIына. Тхьаегъэ-псэху».

ШЪХЬАПЛЪЭКЪО Къэсэй. Театровед.

Сурэтхэр тэзыхыгъэр Ем-тIыль Нурбий.

ШЪОШIА, ЗЭХЭШЪУХЫГЪА?

Мэлылфэгъум кыгъэлыгъэгошIхэр

Мэлылфэгъу мазэм Адыгэ Республикэм и Льэпкэ театрэу Цэй Ибраһымэ ыцлэкIэ шытым кыщагъэлыгъэгошIт спектаклэхэм тигъэзетеджэ-хэр ащыгъэлыгъух.

Шъуналэ тешъудз: пэшIо-рыгъэшъ мэкъэгъэлэхэу Мые-кьуапэ щашыгъэхэм зэхъо-кIыныгъэхэр афэхъугъэх.

Режиссер ныбжыкIэу Ем-кьуж Андзор ыгъэуцугъэ спектаклэу «ЛышIэжыыр» мэлылфэгъум и 7-м сыхъа-тыр 18:30-м кьагъэлыгъэгошIт.

Артистэу, режиссерэу Хьа-кьуй Аслъан ыгъэуцугъэхэ кьэшыгъохэм мэлылфэгъум и 11-м, и 15-м тьяплыщт. «Зиусхьаныр орэпсэу» зы-

фиорэр мафэм сыхъатыр 1-м аублэщт.

Мэлылфэгъум и 15-м Адыгэ Республикэм и Къэ-ралыгъо шIухъафтын кызы-фагъэшъошэгъэ ЦуекIо Юныс ытхыгъэм тыхыгъэу «ЕтIэ унэ-жым игимн» зыфиорэр Льэпкэ театрэм кыщагъэ-лыгъэгошIт, сыхъатыр 18:30-м рагъэжэщт.

ЗыцIэ кьетIогъэ спектаклэ-хэр бэшагъэп театрэм зыща-гъэуцугъэхэр. АдыгабзэкIэ кьэ-

гъэлыгъонхэр макIох, урысы-бзэкIэ кызэрадзэкIыжыыхэ-рэм тхьакIумэIульхъэхэмкIэ уядэлун плъэкIыщт.

«ЛышIэжыыр» Мыекъуапэ, Краснодар, Щэрджэскалэ, нэ-мыкIхэм къащагъэлыгъэуагъ, нэбгырабэ яплыгъ. Адыгеим иартистхэу спектаклэхэм ахэ-лажъэхэрэм рольхэр дэгъоу къашIых. «Зиусхьаныр орэ-псэу», «ЕтIэ унэжым игимн» зыфилохэрэр театрэм пыща-гъэхэм псынкIэу агу рихы-гъэх, кьэгъэлыгъонхэм шы-Iэныгъэр кьалыатэ.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

Сурэтым итхэр: артистхэу «ЛышIэжым» хэлажъэхэрэр.

ЩЫНЭНЫГЪЭМ КЪЫХЭХЫГЪЭ СУРЭТХЭР

ЫШЪХЪЭ ІУЛЬХЪЭ ФЫБЛЭХЫРЭП

ЩыІэх цыфхэр шхэн аІуагъэмэ Іоф дамышІэ-жъу, ныбэм пае замышІэжъу. Ахэр мэшэлахъу нахьыбэрэмкІэ зишІугъошхо пщэрых.

Ау ежъхэм къалорэр нэмыкІ: «а сшыхшхуи щыІэгущэп — къа-шыкъэ закъу е тІу, ау сэ егъа-шІэм сылыпІ». Ау Іофыр ащ тетэп. Хъаджэт плІэмыешхо зэлэкІэлъ, «адыгэ бзылфыгъэ тхъэжъ» зыфалорэм фэд. Илъэс 45 — 50 фэдиз ыныбжыщт, ау нахьыби еоты. Іаеп. Ынэгу уепІэскІумэ, тхъу кыиыным фэд. Лы зытель Іае мэхъуа? ЗэкІылІэгъэ утыІугъэм фэдэ-на лы зытельыр?! Усэсэхуэ, къопцІэшхо гоІу, «гъэгущыи епхыжъ» зыфалорэм ащыщ.

Цыф зэлумыкІэ хъурэп, зы мафэ зэхэхъэ Іанэ горэм ты-щызэпэлүфагъ. Хъаджэт епІо-жыны, уелъэлуні имыщыкІа-гъэу, тытысынэу кызыталом, нэрэ-Іэрэм Іэнэ гүзэгум кІуи, пэсэ-кІасэу шысыгъэу, зыщи-гъэпытагъ. «Уахъу» Іоу гущы-Іэу ыублагъ, къыIORэм зы мэхъанэ имыІэми егъэдалох. Бзы-лфыгъэ гоузыр чан: клуби, тучани, кІэлэцІыкІу ІыгыпІи (зэготых), нэмыкІи Іоф аще-

шІэ — лъэкІэкІо-тхъакІакІу, ау умышІэмэ, «министрэу» зы-къыпщыгъэхушт. Къызэриорэм-кІэ, игощэ сымэджэ плэхэлъи ыІыгъ, ліи, кІали афырекъу.

Ащ фэдиыр зыпшъэ дэ-лъэу зыфызэшІокІырэр, пщэ-рыныр хэгъэкли, лы Іунэ те-лъэу къызэрэнэжъырэр сыгу-кІэ згъэшІэгъуагъэ. Сыхъатым ехъоу тызыщысыгъэми, бэ ышъхъэ, иунэгъокІоцІ яхьыла-гъэу къыІотагъэр.

— Пчэдыжъу Тхъэм къы-хьыгъэм, чэм силэп ау, фер-мэм сыкІэрысыба, — къелуа-тэ Хъаджэтышхо бырабэм, — къалмыкъшаир зэхэкІагъэу, щэ-лэмэ стырыр кІыгъоу быныр къэсэгъэтэджыжы, ар хэ-мытэу зы мафэ итхырэп. Щэ-джэгъуашхэри чъэкІэ сыкъэ-кІожышъ ясэгъэшІы: борщ, ар етІани лы хэмылымэ е ща-тэ имыгъусэмэ пфызІуальхъэ-щтэп. Гуащэр котлетыр нахъ шІошІушъ афэсэшІы, картоф щытІагъэр голъэу. Сэ сшъхъэ-

кІэ пындж-чэтыл зэхэлъыр сшІо-шІу, арышъ, хэдзэ-хадзэу сэ-шІы. Тиунэ исхэм щаир къэн-дзалхэм афэдэу якІас, ау шъоу кІымыгъоу пфешъоштхэп, ащ етІани хьалыу, торт горэхэр афэсэшІых, агу рехьы згъа-жъэхэрэр.

— ІэшІу-ІушІоу джы щыІэр щыІэу ахэр ошІыха? — къе-упчІыгъ Іанэм пэсым ащыщ.

— Ащ пае къанэрэп, ІэшІу-ІушІу горэ къафэсымыхъэу зэ ІофышІэ сыкыиыжъырэр, — къынегъахъо, — кІалэхэр Іо-фыжъа, силІ сыд фэдэу ІэшІу-кІэ бзаджа, джащ паеба, «МедкІэ» сызкІеджэрэр, арми адыгэхэм лІым ыцІэ къапІоу зэхыхын альэкІыщтэп, мыдрэр цІэтэдзэ пшъхап, ежъри еса-гъэшъ, къызэралфэу фаусы-гъагъэм фэдэу игуап. А Іэ-шІухэр арба къытатырэ ахъ-щэ тІэкІур зытекІодэжъырэр, — еІо, зэтеутэу щыІэ, — хьалыжъый, хьалао, зефир аІуагъэмэ тигуащэ зишІэжъы-рэр... (ЗэрэхъурэмкІэ плэхэлъ гуащэр ары шхапкъэр).

— ТхьамыкІэр арэу ма-шхэгущэ, ара? — къыхэгущыІэ гъунэгъухэм ащыщ?

— Адэ шъуинасыпба ма-шхэмэ, — къеІо нэмыкІ нахьы-жыІо горэми.

Ежъ Хъаджэт къыгосэу кІы-гъум еІушъашъэ, ынэгу щхыр кІизэу. Сыдми зыгу-зыкІуачІ джырэкІэ, жыгъэбыумэ ащыщ. Ащ уфэмыяхэу упымылхъэ-ми гу лымытэнэу щытэп. Зэ-рэфэпагъэу зэрэшІыгъэри ащ фэдэ къабз: дэнэ-шъуат, ша-рыф ІуакІау Іупэм зэрихъэ-рэр (фэмыяшъоу къыпщыгъэ-хъоу) зэкъодзэгъэ-зэкъомы-дзагъэу мэбыбатэ.

Шхэдэгъу (аппетит) зэриІэр мыгъуащэу, псынклэу, маши-нэм (е шъуамплэм фэдэу) ма-шхэ: лыжъагы, жъуагы, нэ-кулъ стыри, тхъачэтщыпс зэ-кІэшІыхагы кызыдэдзэ. Къа-шІэ о а зэкІэм зэрафыри-къоу, гъэунэшкІугъо зифэрэ-ри? КІо ар ежъ зэхерэфыжъ! Ау бгъэшІагъо икъурэр, игу-щыІэни ащ зэрэхэтыжъыр ары. Къоджэдэсхэр зэрэшІэжъхэ-ба, зыдэшІэхэрэри ащыгъу-пшэжъыгъэу, «Хъаджэт, Хъа-джэт» язэрэгъало къалублхъа-гъэу. Ау нахъ акъыл зилэ го-рэм «щыжугъэт сэлэ», — къа-релэ, псынклэу ажэ зэтыра-

регъапІо. Мыхъуми Іанэри нахъ гупсэфын. Джы марышъ заушъэфыгъэу дэхэкІаеу, щхыу зэхэлъ, гуубат, пэлькъау зы-фэпІоштхэр а купым аүфэрэ-ты, банан, мыІэрысэхэри ащы-гъупшэрэп.

Псапэ горэ хэлъынэу щыт-мэ, бэу псэпабэ хъун а зэ-кІэ, кІо ежъ язекІокІэ-шІыкІэ гъэшІэгъонкІае нахъ. Тыплэхы зашІыгъэу а Хъаджэт ыкІи игъусэ зытІур къэтэджыжы-гъэх, ерагъэу шхэхэри, Іульхъэ гупсэф амышІыгъэу зыкъалэ-тыжыгъ, ау хэти зы «цыф» ыжэ къыдигъэкІыгъэп.

ЫужыІокІэ хэгърэй бзыл-фыгъэу пшъыгъэу къетІысэхы-гъэр макІэу щхыпцІи, къытэ-упчІыгъ:

— Хъаджэт къыІублхыи, шъуигъэкъыгъ арба? — ттамэ зэфэтцагъ. Ауми ежъыри ыгу ыгъэпагъэу къычІэкІын, къыхи-гъэхъожыгъ: «есагъэшъ, ипцІ ышІошъ ыгъэхъужызыэ уиудэ-гушт, ежъыр тыдэми зыго-рэм щыІэщт, къызшигъэкІэ-щтэп, адрэ шъотхъэ-мытхъэу ыІыгъхэу къыІотагъэхэр, сьма-джи, къуи, кІалэхэри ашъхъэ зэрэхашыжъышъу, жашІо шы-жыгъэу».

Ары удэгъуми, удэйми а цыфхэм укъашІэщт, зыгори ашІоушъэфын плэхыщтэп.

Бэрэскэжъые сэдакъ

Дзэхъан мэшэлахъэу ныбжыкІэжъэп, а илъэс 80-м къекІолІэгъэщт. Ау уехъопсэнэу узынчъэны-гъэ иІ. Ежъ ышъхъэкІэ гупсэфынчъэ гуІалэм ащы-щтэп. ИІ бынхэри, пхъорэлъф-къорыльфхэри, Іа-хьылхэри, гъунэгъухэри.

Мафэ къэс плэныгъэр бэ хъугъэба, зы шхын Іалъмэкъ горэ ренэу хэти къыфыІуа-хъэ. «Зимыхъэдагъэм иджэ-гу» зэралоу, зицІыфышъхъэ чІэ-зымынагъэр пымылъ шІагъоу къахыгъэр ешхышъ, хэхъажыи.

КІо Дзэхъан ащкІэ ихъакъ умыштэнэу, «хэт гуша мыр къызфэшъухыгъэр, Тхъэм ипсэ-пагъэ ІуегъакІ» ымыІоу къыхэ-кІырэп. Ау Іалъмэкъышхо ушъа-гъэм — чэтышхо укІыгъэкІэ къабзэр, тхъур, хьалыжъохэр, псы ІэшІу бэшэрэбыр, фыгу килэр — адэ замышІэжъэу ралъхъэшъ, къызыреххэм, зы-горэуштэу ежъыри къызэхэшъ-жыгъэ.

Тхъапш шІэгъэна ны-ты щы-мыІэжъхэм, нэмыкІ Іахьыл гу-псэхэм, аужыпкъэм, псэхуэм апаекІэ сэдакъэ моу ыцІэ епІо-нэу зимытыгъэр? Ыгу зэбгъэ-

жъэу, «сыхъарам, ау ар хъу-хэщтэп; къызэхэсхыщтмэ щыІ, зыфэпхыщтмэ хъои» — ыІуи, ащ нахьыбэ темышІэжъмэ тэ-рэкІэ ыштагъэу къызыщытэ-джыкІыгъ. «Хэти нахьыІоу зы-сыушъэнышъ, Цыцао дэжъ сы-кІошт» (зыфиІорэр мычыжъэу щыс шъузаб).

КІэнкІэ лэгъэшхоу чэтэщым къырихыгъэр къыштагъ, щхыу гъэпцІэгъэ Іужъур гъэучыла-лъэм къыдихыгъ, унэгъо хьа-лыгъури къыгуигъэхъуагъ, чэ-рээ варенэ банкэр — дэхэ-кІаеу къызэхэхъуагъ. Ау Дзэ-хъан Іанэм къытыригъэуцуа-гъэмэ яплъ-къяплъыжыи, мыщ фэдиз гъомылэпхъэ къабзэр унэм римыхмэ нахъ тэрэзэу ылытагъ, шъхъадж ичІыпІэ нэрэ-Іэрэм ригъэгъотыжыгъ.

Ежъыри Іанэлум къэтІы-сыжыгъэу зыдэгущыІэжыи.

«Тхъэм сибынхэри, Ілакъори, Іахьыл-пыщышхэри къеухъумэх, Іагъэм афатыгъэмэ гъэшІэгъо-на, Тхъэм къыным пэчыжъэ тишІынкІэ селъэлъ» — еІо. А сыхъат Іэпэ-цыпэм зэушъыи-жъэу, изекІуакІэ къыригъэкІоу цысыгъ, етІанэ иІофхэм ауж ихъажыгъ. Ау гъэшІэгъонба, сэдакъэр, шхъом фэдэу къы-хэкІагъэу, гупсэф къыриты-щтыгъэп. Зыфихыын ымышІэу хъурэр тІэкІу къэгумэкІыгъ ыкІи къэщтагъ.

Мафэр ечэндым дэхыгъагъ. Дунаир нэрэ-Іэрэм къэушъоп-щыгъ, пчыкІэ-шыблэ шІэт гъуа-гъом дунаир къыгъэтыгурыгъу. Дзэхъан изакъоу зыфэны-къошхо щымыІэу мэлсэу, ибын-хэр моКІэ-мыкІэ дэсых.

Апэрэ гъэтхэпэ ошхыр къе-мыжъэзэ уни, нэмыкІ бгъагъэу цагум дэти псы къаракІыхы хабзэти, щалъэр ыпхъуати икІын зелом, пчыкІэ хъопскІым ымы-укІыгъэмэ, джыри къыгъэшІэ-ныштын.

Ошхыр быбэхэу къыритІуп-щыгъ. Дзэхъан джы етІупщы-гъэу зэкІэ ышІэрэ къураныбэр

шІокІыра? СыкъэушъыжынкІэ игъу, сІэм сІэ сыд шыщи хахъэрэп, зэрэсымытынэу ушъхагъу горэ къэсэгупшы-сы. Зэ мы ошхыр терэужыи, псаухэм апаекІи, щымыІэжъ-хэм ацІэкІи, тисабыйхэм апае-кІи стын сэ» — ыІуи, тхъа-цу ыпшагъ, щэлэмэ-хьалыжъо ыгъэжъагъ. Ащ пэльыфэкІэ ду-наири къызэлүйихыжыгъ. Шъоу кастролэр къышти, бэнкэжъые-хэм аригъэхъуагъ, ІэлъэкІэлъэ дэхэкІэкъыцхэр, сабын ІэшІу ыкІи сабын пхъашэхэр аригъэгъусагъэх. Нахъ зифэшъошэ унэгъо зы-щыплІым афихыгъэх ыкІи гушІокІаеу ыгъэгъу-шІуагъэх.

Ежъ Дзэхъан жъым ептымэ ыхьыным фэдэу ыгу-кІэ джы псынклэгъэ ыкІи къэ-бзагъэ ышъхъэкІэ. «Сыдэу хъарзына зыгорэм уетэныр, шІу пшІэныр!» — ыІоштыгъ ыгукІэ.

Бэрэскэжъые сэдакъэр — псаухэм апае сэдакъэр хэ-гъэкІи, джы нэмыкІ мафэхэ-ми — мэфэку, бэрэскэшхо-хэми етІупщыгъэу Дзэхъан мо-кІэ-мыкІэ зыгорэхэр ехьых, ышъхъэкІи ар гуапэ цэхъужыи. ШІушІэным мэхъанэшхо иІэба.

МАМЫРІКЪО Нуріет.

АЩ ФЭДИ МЭХЪУ

Лъакъом тІэкІу ехъу

Ибрахьимэ лъэкъопылхъэ-хэр зычІэлъ тучаным чІэхъагъ гъэмэфэ цуакъэ къыщэфы-нэу. Цуакъэхэу мэкІаим тес-хэм ахэлэби, яинагъэхэр зэ-фэшъафэу зытІуцъ къахихыгъ. Зыщылъагъэх, ау фэцІыкІух. Ахэр ыгъэтысыжъхи, къышта-гъэх нэмыкІ цуакъэхэр, ау ыльашъхъэ къегъэузы. Джау-щтэу такыкъ зауІэрэ щыры-къухэр зыщылъэмэ зыщыхы-

жъэу зэрэщытыр къыльэгъугъ тучантесым.

— Сыд размера пхъырэр? — къеупчІыгъ тучантесыр.

— СфэшІу хъурэр ары, — риложыгъ Ибрахьимэ.

— Ащыгъум ащ нахъ раз-мер ин тІлэпышъ, кІуи плъашъ-хъэ тІэкІу егъахъо, — Іушхып-цІыгъ тучантесыр.

— Дэгъу, ауштэу сшІын! — ыІуи, ишъыпкъэми исэмэркъэу-

ми къэшІэгъуаеу, Ибрахьимэ щапІэм къычІэкІыжыгъ.

ХЪОДЭ Сэфэр.
ІофшІэным иветеран.

УСЭ

Уишхы макъэу зэхэсхыгъэм
Сыгу сэ лъэшэу къыІэтыгъ.
Нэплъэгъу дахэу къысэпхыгъэм
Ошъогу къаргъом сырихъагъ.
УнэкІушъхъэу къэушэплъыгъэр
УкІытагъом изы щыс.
ШъхъэкІафэу къысфэпшІыгъэр
Псэм зы ІэшІоу къыІэзІэс.
Сэлам псалъэу къысІукІагъэр,
Ащ гукІэгъоу къыхэкІыгъэр,
Зыфэсхыгъэр оры, пшъашъэр,
Адыгагъэр зигупшысэр!

ХЪУТ РусІъан.

АДЫГАБЗЭМ ИМАЗЭ ФЭГЪЭХЫГЪ

Непэ зэрагъашлэрэр къятэжъыщт

шъэжъыехэр рольхэм якъэшын нахь фэцагъэх, клэлэегъаджэхэм ащ гу лъатэ.

Лъэшэу тшлогъэшлэгъоныгъэр клэлэеджаклохэр искусствэм нахь куоу хэхъанхэм зэрэпылхэр ары. Пшысэр хъугъэ-шлэгъэ шыпкъэм фэзыгъаджэхэр къахэкыгъэх, ащи плуныгъэм чыплэ хэхъгъэ щырилэу тэлъыт. Лъэпкъ театрэу И. Цэим ыцлэкэ щытым инспекталэхэм нахьыбэрэ яплъы зышлогъохэр клэлэеджаклохэм ахэтых.

Хъаткъо Джамилэ, Мамый Эльзэ, Аджырэ Самирэ, Мыгу Миланэ, Клык Алый, Хъутыжэ Данэ, нэмык клэлэцыкыгъэх клэлэегъаджэхэр къащтыхъугъэх. Дэпкъ гъээтхэу къыдагъэкыгъэхэр шю эфэшъафхэмкэ, сурэтхэмкэ агъэкларэклагъэх, клэлэеджаклохэм яусэхэр къыхаутыгъэх. «Кымафэр», «Гъэмэфэ пчэдыж», «Бжыхъэ» зыфилохэрэр, фэшъаф усэхэр гъэшлэгъоных.

«Сильэпкъ дыш», «Сыбзэ сибаиныгъ», «Синьдэльфыбз», нэмык дэпкъ гъээтхэр непэрэ щылакэм дештэх, уагъэгупшысэ.

Гумэклыгъохэр

Адыгабзэр клэлэцыкыгъэх нахьышлоу арагъашлэ ашлогъоу клэлэеджаклохэр искусствэм хэщэ, ау тхымафэм кыкылоцл егъэджэн сыхъатитл нахь зырамытырэ клэлэегъаджэм сьдэуцтэу пхъашэу уеупчыжъыщта? Зы сыхъатыр бзэм, ятлонэрэр литературэм афэгъэхыгъэх. Республикэ гимназием идиректорэу Клык Нуриет, ны-тыхэр бзэм ехьылэгъэ лофтхъабзэхэм язэхэщэн зэрэпылхэм тыщыгуаз. Лофыр лыкылотэным фэшл нэмык амалхэр, гимназием имызакъоу, фэшъаф еджаплэхэм къашамыгъотыхэ хъуцтэп. Ар тигумэкл шхъалэмэ ахэтэлъытэ.

Сурэтхэр музеим къыщытет-хыгъэх.

хэм, нэмыкхэм яхьылэгъэ пычыгъохэр гурылогъошлх.

Къэгъэлъэгъонхэр адыгабзэкэ къызэрашлэхэрэм шлогъэ ин къафихъэу клэлэегъаджэмэ алытэ. Гуцылэхэм къэуаклэхэр къафэгъотых, сэмэркъэу зыхэлъ гупшысэри, шхъахынэр зэрэбгъэпщынэщтыри клэлэеджаклохэм нахьышлоу апкырэхъэ.

Хъалыжъыем икъэбари, шхыныгъо лэшлур зикласэр бгъэплъэхъун зэрэплъэкыщтыри едзыгъохэм ахэтэлъагъох.

Я 2 — 3-рэ классхэм арысхэм адыгабзэр къямыхьылэкэу тлорэп ащ фэдэ театризованныкъэшлыныр къагъэлъэгъоным фэшл. Артист сэнэхъатым зыфэзыгъасэ зышлогъохэр ахэтых. Я 4-рэ классым щеджэрэ пшъэ-

Рахъмэт, Гышц Заремэ, Гуашлэ Разиет, Беджэлды Саидэ, Сихъу Назрэт, Мацлэ Марие, Изэщык Ларисэ, Бэчыр Заремэ силогъэшлэх, клэлэеджаклохэр зэнэкъокъум фэгъэхъазыргъэх.

Тхэкло цлэрылоу М. Горькэм къызэритхыгъагъэу, адыгэ пшысэхэр анахъу гъэшлэгъон къэзышлэхэрэр шлур ем зэращытеклорэр ары. Театризованныкъэшлыныр клэлэеджаклохэм къахыгъэхэм адыгэ гуцылэжъхэри лупклэу ашагъэфедатгъэх.

Мэзым хэт унэм итеплъэ дахэу ашлыгъ. Тыгъужьыр, баджэр, тхыаклумкыхэр, нэмыкхэри ащ щызэлъагъэклагъэх. Клэлэцыкыгъэхэм адыгабзэкэ къалорэр дэгъоу зэхэошыкы. Шхъахынэхэм, пцлыусхэм къатегушылэрэ еджаклохэм псынклэу гур зыфащэ. Умылажъэу лыжэ зэрэмышхыщтым, лофшлэным цыфыр фэгъэсэгъэн-

едзыгъохэу клэлэеджаклохэм къахыгъэхэм адыгэ гуцылэжъхэри лупклэу ашагъэфедатгъэх. Мэзым хэт унэм итеплъэ дахэу ашлыгъ. Тыгъужьыр, баджэр, тхыаклумкыхэр, нэмыкхэри ащ щызэлъагъэклагъэх. Клэлэцыкыгъэхэм адыгабзэкэ къалорэр дэгъоу зэхэошыкы. Шхъахынэхэм, пцлыусхэм къатегушылэрэ еджаклохэм псынклэу гур зыфащэ. Умылажъэу лыжэ зэрэмышхыщтым, лофшлэным цыфыр фэгъэсэгъэн-

Музеим ипашэу Юналие Заремэ зэхэхэм къызэрэщылуагъэу, еджаплэхэм зэлхыныгъэхэр адырлэх. Адыгэ пшысэхэм яхьылэгъэ тхыгъэхэр къызыдагъэкыгъэхэр илээс 80 зэрэхъурэр къыдалъыти, зэлуклэгъур музеим щызэхашагъ.

— Ублэплэ классхэм ащеджэхэрэр арых къэтцагъэхэр, — зэдэгущылэгъур лъегъэкуатэ республикэ гимназием иклэлэегъаджэу Мыгу Анжелэ. Хъэжъмако

ФУТБОЛ

Зэгурылоныгъэм имэхъан

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Волга» Тверь — 1:0.

Ныбджэгъу ешлэгъур республикэ стадионэу «Юностым» гэтхэпэм и 27-м щыкыуагъ.

Къэлапчъэм лэгуаор дэзыдзагъэр: Къэжъар.

Тикомандэ итренер шхъалэу Чэгъэдыу Бибэрт футболистхэм ялэпэлэсэныгъэ къызэрагъэлъагъорэм лпылплагъ, клэу «Зэкъош-

ныгъэм» аштагъэм цыхъэ афешлы. «Волгэм» къызэрэшлуахыгъэм тигъэгущыуагъ, ау тиешлаклохэр апэклэ зилыхэклэ къэлапчъэм блэгъэу екунхэр къахьылпэкы, икыоу

зэгурылохэрэп. Нахь дэгъоу зыкъагъэлъэгъоным фэшл уахътэ ящыклагъ. Къэлэпчъэлутэу Шэуджэныр, ухъумаглохэм ащыщхэр цыхъэшлэгъоу ешлагъэхэу плытэ хъуцт.

Нэклубгъор зыгъэхъазыргъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхъышагъэр ыкыи кыдэзыгъэкырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Иофхэмкэ, лэклэб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэлхыныгъэхэмкэ ыкыи кьэбар жъугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкыжэ зыхьыр секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокехъатынхэмкэ ыкыи зэлъы-лэсыклэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэларышлэп, зэраушыхъатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэклэмкыи

пчъагъэр

5063

Индексхэр

52161

52162

Зак. 145

Хэутыным узшыклэхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 Зыщыклэхгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шхъалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэр

Мэшлэкъо

Саид

Редактор шхъалэм игуадзэр —

пшъэдэкыжэ зыхьыр секретары

Хъурмэ Хъусен